

کنوانسیون سازمان ملل متحد در رابطه با حقوق دریا

United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS,
Montego Bay, 1982)

کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره حقوق دریاها (UNCLOS) که ۱۰ دسامبر ۱۹۸۲ تصویب و در ۱۶ نوامبر ۱۹۹۴ لازم الاجرا شد، رژیم جامعی از قوانین و مقررات در دریاها و اقیانوس‌های جهان در خصوص تمامی کاربردهای ممکن از آب‌ها و منابع آنها ارائه می‌کند. این کنوانسیون قوانین سنتی مرتبط با استفاده از دریاها را دربرمی‌گیرد و در عین حال رژیم‌ها و مفاهیم حقوقی جدیدی نیز معرفی می‌نماید و به مسایل جدید می‌پردازد. این کنوانسیون همچنین چارچوبی برای توسعه و تحول در حوزه‌هایی خاص از حقوق دریاها را دربر دارد.

این کنوانسیون پس از تصویب به مرجعی برای فعالیت‌های IMO تبدیل شد از این جنبه که در تهیه مقررات IMO باید نیاز به انطباق با «قانون اساسی اقیانوس‌ها» را در نظر گرفته می‌شد. اما این قانون اساسی در آن زمان لازم الاجرا نشده بود و مشخص نبود که آیا بتواند در نهایت لازم الاجرا شود. به همین دلیل اندکی تردید درباره این کنوانسیون در گروه‌ها و مجامع IMO وجود داشت. با این حال این تردیدها به تدریج از میان رفت زیرا UNCLOS خود را به صورت فزاینده‌ای تثبیت نمود و مذاکرات انجام شده در درون IMO نیز تاثیر مثبتی بر این روند داشت. به عنوان نمونه، نقش و اهمیت UNCLOS در موارد ذیل به رسمیت شناخته شده است:

- قطعنامه A.572(14) درباره ملزومات کلی برای تعیین مسیر کشتی‌ها مصوب مجمع IMO در ۲۰ نوامبر ۱۹۸۵ عنوان می‌کند که مفاد آن نباید مغایرتی با ملزومات UNCLOS داشته باشند.
- طی سال‌های ۱۹۹۲ و ۱۹۹۳، کمیته حقوقی و گروه کاری غیررسمی ویژه مسائل حقوقی مربوط به تصویب گزارش‌دهی اجباری کشتی‌ها به خدمات ترافیک شناورها (VTS) را با در نظر گرفتن چارچوب ارائه شده توسط UNCLOS بررسی کردند.

· قطعنامه A.720 درباره دستورالعمل تعیین مناطق ویژه و شناسایی مناطق بویژه حساس دریایی مصوب مجمع IMO در ۶ نوامبر ۱۹۹۱، UNCLOS (صرفنظر از بخش XI) را به صورت واضح به عنوان « قانون عرف بین‌المللی » به رسمیت می‌شناسد.

بر اساس بند ۲ از ماده ۹۸ این کنوانسیون

کلیه کشورهای ساحلی به منظور تامین ایمنی تردد در دریا باید نسبت به ایجاد تشکیلات، به کارگیری و نگهداری تجهیزات خدمات جستجو و نجات به اندازه کافی و مؤثر اقدام نمایند و در شرایط مورد نیاز همکاریهای متقابل را با کشورهای همسایه ساحلی خود (کشورهای منطقه) در این رابطه معمول دارند.